

„Soča“ izhaja vsak petek in velja do pošti prejemanja ali v Gorici na dom pošiljana:

Vse leto f. 4.40
Pol leta 2.20
Četvrt leta 1.10

Pri oznanilih in tako tudi pri „poslanikih“ se plačuje za navadno tristopno vrsto:

8 kr. če se tiska 1 krat
7 „ „ „ 2 „
6 „ „ „ 3 „

Za večje črke po prostoru.

SOČA

Posamezne številke se dobivajo po 8 kr. v tobakarnicah v gosposki ulici blizu „treh kron“, na starem trgu in v nanski ulici ter v Trstu, via Caserma, 3.

Dopisi naj se blagovoljno pošiljajo uredništvu „Soče“ v Gorici v Via Ascoli 8, I., naročnina pa opravištvu „Soče“ Via della Croce št. 4. II.

Rokopisi se ne vračajo; dopisi naj se blagovoljno frankujejo. — Delalcem in drugim nepremožnim se naročnina zniža, ako se oglase pri opravištvu.

Deželni zbor.

Deveta seja deželnega zbora bila je v petek, 21. t. m., ob 10. uri predpoludne. Poslanci zbirali so se počasno, kar sicer ni jim bilo navadno; poslušalcev bilo je več, nego druge krat. Prebere in potrdi se zapisnik prejšnje seje brez ugovora. Deželni glavar naznani, da je biljensko starešinstvo preklicalo peticijo, s katero je prosilo, da bi se cesta iz Volčjedrage skoz Bukovico in Bilje do Mirna razglasila za skladovno cesto.

Poslanec Kocijančič stavi naslednji predlog: „Naročuje se deželnemu odboru, da sestavi načrt postave zadevajoč stavbeni red za občine poknežene grofije goriško-gradiške razen mesta Gorice in pridruženih katastralnih občin Cingrof, Pristava, Rosenthal, in da ga predloži deželnemu zboru v prihodnji sesiji.“ Dr. Tonkli predlaga, naj se ta nasvet ne daje v pretresovanju kakemu odseku, ampak naj se potom nujnosti obravnjuje. Nujnost predloga bila je sprejeta in tako tudi predlog brez ugovora.

Na to stavi je poslanec Verzegnassi na deželnega glavarja sledečo interpelacijo: „Ali je deželni odbor pozvedel določbe o oporokah Fr. Calugnatija iz Romansa, umrlega v Romansu dne 27. junija 1871, in Maccarija umrlega v Gradišci, in kako se glasé one določbe? — 2. Ali je Vileška občina izpolnila dolžnosti prihajajoče jej po prevzeti Calugnatijevi dedščini, in kako je priskrbel deželni odbor, da se postavno zavarujejo kapital in obresti, ki bi se imele skoz 151 let od dne Calugnatijeve smrti nabirati v pomnožitev kapitala skupljenega vsled prodaje zapuščenega posestva? — 3. Ali in zakaj se ni s premoženjem, koje je zapustil Maccari za ustanovitev obrtniške šole, uže ustanovila ta šola in kako je deželni odbor priskrbel, da se ohrani nedotaknjeno omenjeno premoženje.“ Interpelacijo so podpisali: Verzegnassi, Kocijančič, Rojic, Mohorčič, Dottori, Benaidelli. Deželni glavar obeča, da odgovori na to interpelacijo v prihodnji sesiji.

Vladni zastopnik baron Rechbach odgovoril je na interpelacijo poslanca Kovačiča in tovarišev tako le: „V odgovor interpelacije stavljené od častivrednega poslanca Kovačiča in družbenikov v seji 5. t. m. počastim se naznani: Okrajni sodnik tolmiški moral je urad zapustiti zaradi tega, ker je v svakovstvo prišel z enim tamkajšnjim odvetnikom. Do njegovega premeščenja morala so se začasna sredstva preskrbeti, ktera so nehala z zopetnim nameščenjem tega pro-

stora v Tolminu. Sedaj dodani so tamkajšnjemu okrajnemu sodniku: dva adjunkta, dva kancelista in dva diurnista, in pogajajo se še za imenovanje zemljišnega knjižničarja.

Izdali so se potrebni ukazi za pospeševanje potrebne naprave zemljiških knjig, ktero opravilo se zamore pri sedanjem številu uradnikov pospešiti. Ko bi se s časom pokazalo pomanjkanje pisarničnih močij, bode se tudi temu pomagalo.“

Prešli so potem na dnevni red in dr. Rojic utemeljeval je svoj predlog o bolnišničnih zadevah, ki ga je bil stavil v prejšnji seji. Na Tonklijev predlog obravnjuje se Rojčev nasvet kot nujen in se sprejme enoglasno. Na to je poročal poslanec Ivančič v imenu odbora, ki je imel pretresovati Locatellijev predlog, da naj se deželnim odbornikom zniža letna odškodnina od 1200 na 600 gl., ter je priporočal, naj visoki zbor preide čez ta predlog na dnevni red. Poročevalec je svoj predmet temeljito pojasnil na vse strani, podal je zgotovino deželnozbornskih obravnjav v tem oziru od prvega začetka do zadnjih let, pobil je nasvetovalčeve razloge in dokazal, da odškodnina, katero dobivajo deželni odborniki, ne presega dela, ki se od njih zahteva. Baron Locatelli je svoj predlog nekaj časa zagovarjal s tem, da je pobijal besede, katere je bil v tem oziru dr. Pajer izrekel v 3. letošnji seji, a kmalu je obnemogel ter je sklenil z novim nasvetom, naj bi se odločilo odbornikom letnih 800 namesto 600 gl. Ta predlog ni dobil potrebne podpore, zato se ni vzel v pretres. Poročevalec je ta predlog zavrnil kot nevedno kupčevanje in je svoj nasvet še enkrat priporočil, ne da bi bil odgovarjal na to, kar je baron Locatelli očital bivšemu odboru, češ da to nima notranje zveze z nasvetom. Odsekov predlog bil je sprejet z vsemi glasovi razen Locatellijevega. Odborniki se niso udeležili razprave in glasovanja; prišli so razen Tonklia še le po tej točki dnevnega reda v dvorano.

V imenu postavnega odseka poročal je dr. Verzegnassi o prošnji „Slovenskega jezca“ za postavo, po kateri bi se primorali cestni odbori izdelati skladovne ceste, ali za primeren dostavek k §. 25. deželne postave od 29. aprila 1864. Prošnja je ovrže. — Dr. M. Tonkli poroča o prošnji Jožeča Krageljca in tovarišev, naj bi se preuredil § 6. postave od 12. avgusta 1881. o razdeljenji doblarskih občinskih pašnikov, in o enaki prošnji Ivana in Lukeža Juga. Obe prošnji se ovržeti. — Dr. Verzegnassi poroča o prošnji gradiškega šol-

skega okraja, kateremu se dá izrečna oblast, da prepíše šolsko poslopje v Gradišci na ime tamošnjega šolskega okraja namesto kakor je zdaj vpisano na imo deželnega zaloga goriškega, ter se pooblasti, da dá izvršiti ta prepis. — Dr. Abram poroča o prošnji učiteljskega društva sezansko-komeškega o prenapredbi nekaterih toček šolske postave, ki se ne sprejme. — Prošnja Kobleglavcev (poročevalec dr. M. Tonkli) odstopi se deželnemu odboru, da jo pretehta in potrebno učini ter potem primeren predlog poda deželnemu zboru.

Poslanec Povše poroča v imenu postavnega (legalnega) odseka o predlogu deželnega odbora in o nekaterih peticijah, ki so došle med zborovanjem v zadevi razredbe nekaterih cest. V odsokovem imenu nasvetuje zboru, naj se sprejmejo med skladovne ceste naslednje črte: od Planine do kranjske meje proti kopačniški dolini. — od Podbrda po Petrovem Brdu do kranjske meje, — od Sv. Martina v Brdih skoz Kozano in Vipolže do skladovne ceste Muša-Medana, — od kranjske meje pri „Jeserih“ do Storij—iz Volčjedrage skoz Bukovico in Bilje v Miren ter kot skladovni most oni s ceste ob Idrijci čez to vodo v Dolenjo Tribušo. Temu nasvetu upiral se je poslanec Dottori, ki je menil, da nasvetovane ceste ne odgovarjajo zahtevam skladovnih cest, ter je poudarjal to posebno gledé ceste iz Volčjedrage v Miren. V zadnjem oziru mu pritrjuje tudi dr. J. Tonkli, ki se sklicuje na peticijo biljenske občine, izročeno še le pred sejo. Poslanec se čudi, da so Biljenci čez noč prišli do drugega spoznanja od onega, ki so ga prej imeli, ter zagovarja proti Dottoriju hribovski cesti do kranjske meje. Pri glasovanju sprejmejo se prve cestne črte med skladovne ceste; cesta iz Volčjedrage v Miren in most čez Idrijco pri Tribuši se pa ne sprejmeta. Na J. Tonklijev predlog sprejme se načrt postave tudi v tretjem branji. — Mnogo prošenj za razredbo cest izročé se deželnemu odboru v nadaljno razpravo. — Prošnja občine Ruda za razredbo ceste imenovane „della Cortona“, se zavrne. — Peticije cestnega odbora cerkljanskega, županstva Chiopris-Viscone in renškega županstva, za kolikor se nameravajo s njimi doseči podpore iz deželnega zaloga, odstopile so se peticijskemu odseku v njegovo pristojnost.

Poslanec Del Torre nasvetuje v imenu peticijskega odseka, naj visoki zbor sklene: „Deželnemu odboru se dá oblast, da podeli razumnemu dekletu do 100 gl. podpore iz deželnega zaloga v namen, da se

LISTEK.

Fizika

za nižje gimnazije, realke in učiteljskega. Spisal in založil Jakob Čebular c. k. profesor višje realke v Gorici II. del. V Gorici natisnila Hilarijanska tiskarna. Cena s prvim delom vred 1 gl. 30 kr.

Leto je preteklo, odkar je „Soča“ naznaniła svojim čitateljem, da je zagledal beli dan gori imenovane knjige prvi del, in kdor je takrat rame vzdigal, češ, da je delo le polovično, ta ima zdaj zadostenje, da je pisatelj možato naloženo si zadačo dognal do konca in zvesto izpolnil, kar je občinstvu obljubil; kajti fizika, lani v precejšnji hitrosti spisana za prvoletni poduk na učiteljskih in srednjih šolah, leži zdaj pred nami izgotovljena tudi v drugem delu, tako da so bivši učenci prvoletnega fizikalnega podučevanja tudi za prihodno leto preskrbljeni z učno knjigo.

S tem, da je pisatelj izdal knjigo po polovicah, omogočil je, da se je za celo leto prej pri podučevanju rabila, in če velja tukaj pregovor: „bis dat, qui cito dat,“ mora se ta ukrep pisatelju vsekako v zaslugi šteti.

Drugi del obsega sledeča poglavja: VIII. Mehanka trdnih teles. IX. Mehanka kapljin. X. Mehanka

plinavih teles. XI. Zvokoslovje ali akustika. XII. Nauk o svetlobi ali optika, od str. 91 — 211.

Mislím, da ne zabredem v protislovje zoper skoro vse skozi pohvalno ocenitev prvega dela v „Soči“ (glej št. 33. lanskega leta), ako izrečem trditev, da je v drugem delu prav znatno napredek v primeri k prvemu dosežen. Vidi se, da se je pisatelj prej nenavajeni slovenski znanstveni pisavi že tako privadil, da je lahko tim več pozornosti in duševnega napora obrnil na meritorično stran, na tvažno samo. Razjasnila so vse bolj natančno premišljena in torej strogo logična in umljiva. Največ priznanja zasluži v tem oziru mehanika, ki je bila gotovo najtežavnisi kos cele knjige. Sploh je vtis drugega dela, ne gledé na različnost vsebine, kakor vtis druge, potoljšane in predelane iz daje prvega. Bolj znanajo se že v tem razločuje drugi del od prvega, da so vsem tehničnim izrazom pridjani nemški, oziroma latinski izrazi. S tem se sicer ruši doslednost in formalna enoličnost med prvim in drugim delom; a pomanjkanje te naredbe v prvem delu posrečilo se je pisatelju na ta način popraviti, da je v kazalu, ki je na konci drugega dela pridjano za celo knjigo, vseskozi, torej tudi za tvarino prvega dela, vsakemu izrazu pridružen dotični nemški izraz, tako da kazalo ob enem služi kot terminološki slovar. Taka uprava knjige je zares potrebna, ker bodo slovenski učenci ali v višjih razredih srednjih šol, ali vsaj na vseučilišči fiziški nauk v nemškem jeziku nadaljevali; oni pa, ki bodo iz posebne naklonjenosti

do predmeta ali iz katerega si bodi uzoška bolj natančno in temeljito znanje tega predmeta si prisvojevali, bodo morali menda še dolgo po nemških knjigah segati, dokler ne bodo Slovenci tako visoko izobraženi, da se jim zraven učnih knjig še obitao druge obširniše fizikalne književnosti razvije. Za tako oddajeno prihodnost pa gotovo Čebularjeva fizika ni pisana.

Ako bi kdo rekel, da ti v oklepkih pristavljeni nemški izrazi čitatelja motijo, ali lepoti oblike škodujejo, moram ga opozoriti, da se pri vseh strokah, katere so se nekdanj z latinskim učnim jezikom predavale, n. pr. pri logiki, pri verzakonu za višje razrede, pri pravoslovju, še zdaj latinski izrazi nemškim pristavljajo, ko jih že davno ni več treba, kar gotovo pričá, da niso toliko na poti, in učenci si je zapomnjajo, če se to niti ne tirja. Kjer bo vlada dovolila kedaj podučevanje fizike se slovenskim učnim jezikom, tam ne bo nikoli manjkalo tirjatve, da si morajo učenci popolno znanje tudi nemške terminologije prisvojiti.

Kar se znanje oblike tiče, ni morda naša fizika popolnem na višini dandanašnjega napredka. Pred kakimi 30 leti res ni bilo lepših lesorezov najti, kakor jih ona ima, ali dandanes smo v tem obziru že nekoliko razvajeni, kajti vse, posebno nemške knjige, prihajajo na dan v jako fini obliki, ker so vse umetnije, ki se s knjigami pečajo, zadna leta velikausko se razvile. V naši fiziki je n. pr. podoba 122 (vodna sesalka) v svojih posamičnih delih nerazločna, vsaj v mojem iztisu; podoba 136 (uhó) je nekoliko neraz-

skoro v vsako gorsko vas pelje cesta ali kolovozna pot za silo, pa kateri se zamore s parom konj, in če ni dovolj z dvema ali pa s tremi pari kaj pripeljati, samo na Livek ni mogoče niti najmanjše stvari pripeljati.

Možje, ki imate pri cestah besedo, potrudite se enkrat v zimskem času, ali pa tudi poleti če hočete, k nam, in medpotoma boste imeli priložnost videti Iderca, s kakšnim trdom vlačí poleno z visoke gore, in Livčana, kako stoče pod težkim bremenom. Če ste kolikaj občutljivega srca, vas bo gotovo trpljenje ljudi ganilo, in se bote pri vaših sejah našega od sveta ločenega kraja spomnili.

Kako težaven je dohod k nam, lahko se spozna iz besedi, ki jih je baje neki uradnik svojemu predstojniku rekel: „Kader se kaj pregrešim, pošljite me na Livek na komisijo.“ Oh slišite! in vendar za komisijo se dobijo lepi novci, ker iz Tolmina do nas je še precej milj.

Vi pa, livški občinarji, oglasujte se pri merodajnih krogih neprenehoma, ker oči človeka ozirajo se navadno na vpijočega in ne na molčečega.

Politični pregled.

Prošlo nedeljo so bile na Dunaji ministerska posvetovanja o predlogih za delegacije, katere se snidejo 23. oktobra na Dunaji. Teh posvetovanj udeležili so se vsi ministri za skupne zadeve, oba ministerska predsednika, oba finančna ministra, admiral Pöck in drugi strokovnjaki. Dopoludne predsedoval je minister Kalnoky, popoldne cesar. Državni proračun ne kaže nobenega poriška, v primeri z letošnjimi streški zmanjšajo se izdatki za poldrugi milijon gl.

V nedeljo zjutra bil je ogerski predsednik Tisza pri cesarji dalje časa, potem pa je sprejel barona Ramberg-a, kateri je došel iz Zagreba in s katerim je imel daljši pogovor o razmerah na Hrvaškem, katere mu belijo glavo.

V četrtek 20. t. m. zbralo se je v Parkaševci okoli 600 kmetov iz Gradoča in Belovara ter so vpili: „Nočemo biti z Oggersko skup!“ Podžupan iz Sv. Križa odposlal je tje uradnika z dvema žandarjema in dvema brambovcema, kateri so se pa morali umakniti pred s sekirami, kolt in puškami oboroženo množico. O polnoči so prišli tje častnik in 17 mož brambovcv, kateri so bili napadeni s sekirami, kamenjem in streli iz pušek. Streljali so v množico in deset kmetov je ostalo mrtvih, veliko pa ranjenih; dva brambovca sta težko ranjena. Od onega dne se ni kalil več mir na Hrvaškem, vendar je ves položaj zelo nevaren. Minister Tisza in drugi poslanci ogerski so se izrazili na javnih shodih, da nočejo Hrvaške ponižati, temveč pomiriti, sploh da hočejo spravo s Hrvati. Vendar ni znano, na kak način se bo to doseglo, kajti hrvaškega deželnega zbora predsednik Krestič se je izustil, da se ne udeleži v Budapešti državnega zbora, kateri je pričel 26. t. m. svoje poslovanje, dokler je na Hrvaškem izjemno stanje. Drugi hrvaški državni poslanci so odpotovali v Budapešto, ali Hrvati nočejo sploh nič slišati o tem, da bi ogerski državni zbor o njih zadevah sklepal, ker spada celo hrvaško vprašanje pred regnikolarni svet.

Koroški dež. zbor je v soboto naročil dež. odboru, naj nakupi svet na Gospesvetem polju, na katerem stoji znameniti staroslovenski vojvodski stol ter naj ob enem priskrbi, kar je potrebno v varstvo tega imenitnega spomenika.

Poizojaj v Srbiji je zelo kritičen. Med tem ko se je kralj Milan baval v Homburgu pri pruskih vojaških vajah, vršile so se v Srbiji volitve za skupščino (zbor). Vladna stranka je pri volitvah propadla, kajti voljenih je 34 vladnih, 61 radikalnih, 11 liberalnih in 8 poslancev brez politične barve. Kralj ima pravico imenovati 44 poslancev, in te pravice se je že poslužil. Pri vsem tem bo vlada v manjšini, ako si ne pridobi večine v nekaterih okrajih, kjer bodo vnovič volitve. Kralj, kateri ne namerava še vrniti se domov, je ukazal ministerstvu skupščino sklicati in, ako potrebno, razpustiti jo. Potem se bo imenovalo novo ministerstvo, katero bo nove volitve razpisalo. Kaj so radikalci, kateri razpolagajo čez toliko glasov? Nasprotniki sedanje vlade in kralja Milana.

V Bolgariji je knez Aleksander spremenil izredno sobranje (zbor) v redno. V ruskih vladnih krogih se naglašá, da Rusija nikakor ne namerava vtkati se v tamošnje razmere ter da noče biti odgovorna za razvoj v Bolgariji, odkar je čisto bolgarsko ministerstvo vzelo vladne vajeti v roke. A noben razumen človek ne veruje, da bi Rusija, ki je toliko žrtvovala za Bolgarijo, sedaj kar meni nič tebi nič pripustila deželo svoje osodi. Ruski generali niso še zapustili dežele in jo tudi ne nameravajo zapustiti. Pač je počil glas, da sta se angleški minister Gladstone in ruski car sporazumela, da zjedinita Bolgarijo in Rumelijo.

Med Rumunijo in Avstrijo je bila radi podunavskega vprašanja tolika razlika mnenj, da se je bilo resnega razpora bati. Stvar se je sedaj poravnala, kajti minister Bratiano, kateri je bil prilično kneza Bismarka v Gosteinskih toplih obiskal, prišel je sedaj na Dunaj, kjer se je pogovarjal z našim ministrom zunanjih zadev Kalnoky-jem. Govori se, da se pridruži Rumunija nemško-avstrijsko-italijanski zvezi.

Španski kralj vrnil se je iz Homburga skozi Pariz domov, kjer ga čaka srčen sprejem, znamenje, da iz zveze z Nemčijo ne bo nič.

Razmere med Kitajci in Francozi so postale zopet resnejše, vendar se je nadejati, da do vojske ne pride.

Domače stvari.

Nadškof goriški, milostljivi gospod dr. Alojzij Zorn, zapustil je preteklo sredo, 26. t. m., ob 10. uri zajutra dosedanje školijo poreško-puljsko. Izmed goriških duhovnov bil so z njim č. gg. Ant. Sessich, J. Marašič in Fr. Sedej. Pri zadnji škofovi maši v Poreči bila je cerkev natlačena ljudstva; nadškof je bil tako ganen, da je komaj prišel do konca. Celo mesto spremilo ga je do morja. Okrajni in deželni glavar ter mestni župan, kakor tudi stolni prošt Silih in dekan Middon, spremili so škofa v Trst. Iz Trsta so bili šli po škofa v Poreč č. gg. Fabris, Kocjan in Budin; tržaški škof šel mu je, bil proti v Piran. V tem mestu sprejela je nadškofa vsa duhovščina in vse mesto. V Trst prišel je nadškof proti 3. uri popoldne. Ob morji ga je čakal svetovalec Rinaldini z drugimi uradniki in vsa mestna duhovščina tržaška. Nadškof ostane v Trstu do sobote drugega tedna, to je do 6. oktobra. Slovesno vmeščenje v Gorici bo v nedeljo 14. oktobra.

Prevzvišeni gospod baron Depretis, c. k. namestnik v Trstu, sel je bil se svojo rodovino preteklo sredo na božjo pot na Sv. Goro pri Gorici. Zanimal se je za mnoge razmere v cerkvi in samostanu, prašal je po cerkvenih dohodkih iz miloščine ter po številu ljudstva, ki ta sv. kraj obiskuje.

Ali je res, da se je „Corriere“ izpikoril? Preteklo zimo hotel je goriške Slovence popihati na Mrzovec; v neki zadnji številki imenuje pa poštenega Brice, uda slov. bralnega in podpornega društva, Leopolda (ne Ferdinanda) Jakonciča, ki je te dni v Trstu z odliko napravil izpit kot lekarski assistent, svojega — concittadina, someščana. Za sodeželana rabi „C.“ navadno izraz comprovinciale. Bomo videli, ali je to resnična pokora.

Dodatek. Ko smo zadnjič prinesli izkaz radorov za koronjske pogorelee, izostala je po naključju pod izkazom letnica in podpis, ki bi se bil moral glasiti: „V Gorici, 20. septembra 1883. Franjo Ferfila.“ — kajti ta gospod je ono vsoto nabral.

Dvojna usoda. „L'Eco“ pripoveduje v zadnji številki, da mu je naznanil državni pravdnik g. T a d d e i svojo poroko z baronico Elviro Kellerspergovo v Tirolih, nam pa če dojde pismo od državnega pravdnika, glasi se vedno enako: vašo „Sočo“ smo djali pod ključ. Tudi listi imajo tore različne usode.

Razglas. Due 1. novembra tek. leta začne se nov tečaj teoretično praktičnega poučevanja na deželni kmetijski šoli v Gorici.

Kot gojenci sprejmó se v slovenski oddelek mladenčí:

a. kateri so dosegli 15. leto;
b. ki znajo zadostno brati in pisati, kar se dokaže po sprejemni preskušnji;
c. ki so krepke postave in izkažejo dobro нравno vedenje.

Za vsak oddelek, italijanski in slovenski je odločenih 8 štipendijev po 100 gl., ki se podelé sinovom poljedelcev.

Gojenci se deleže vseh del na kmetiji in v drugem letu se morajo vaditi tudi v oskrbnih opravilih. Ročna dela se odškodujejo z nagrado v denarju,

katera se odmeri s posebnim ozirom na vrednost storjenega dela.

Prošnje za sprejem s potrebnimi dokazi naj se izroče vodstvu dotičnega šolskega oddelka vsaj do 15. oktobra tek. leta.

V Gorici dne 22. septembra 1883. Deželni odbor; deželni glavar: Coronini.

Osnovni odbor „cecilijanskega društva“ imel je 20. t. m. sejo, v kateri je sklenil, naj se začne nabira udov in naj bi se sklical na dan sv. Cecilije, v četrtek 22. novembra, prvi občni zbor, s katerim naj bi bila združena tudi cerkvena produkcija. Vsi prijatelji cerkvenega petja vabijo se, naj se oglasijo za sprejem pri katerem odborniku. Dušni pastirji, učitelji in organisti, kakor sploh vsi oni, katerim je lepo cerkveno petje na srci, naprošeni so, da nabirajo ude ter da jih naznanjajo osnovalnemu odboru.

Oznanilo. Ker ni bilo mogoče do zdaj oddati zadostno število loterijskih srečk za mašni plašč, ki je bil vezen v goriški sirotišnici, dovolila je pristojna oblast, da bo srečkanje te loterije en mesec poznoje, nego je bilo iz začetka namenjeno, kar se oznanja onim, ki so kupili srečke te loterije,

G. Peter Rajaković, vodja na c. k. ženskem učiteljski v Gorici, ki si je bil izprosil za nekaj časa odpust, prevzame s 1. oktobrom zopet svoja opravila. Žensko učiteljske ostane še vedno v dosedanjih neprimernih prostorih, katere je vodjin namestnik preteklo počitnice po mogočnosti popravil, pomil in pobelil. V par letih postane to učiteljske nepotrebno, kajti že letošnje kandidatnje, ki so z dobrim uspehom dovršile zrelostno skušnjo, ostale so brez službe. Nemška vadnica pa najbrže ostane, ker ustroza narodnostnim nazorom onih gospodov, ki je ne vzdružujejo.

Tisti učenci z dežele, ki ne morejo stopiti v tretji razred goriške deške vadnice, naj prosijo, da bodo sprejeti v slovensko pripravl. šolo za srednje šole, katera ne zahteva pri sprejemu znanja nemškega jezika. Kdor dovrši pripravljavnico z dobrim uspehom, gre po gladki poti v veselje srednjih šol, no da bi mu trebalo študirati tretji in četrti razred deške vadnice. Res, da je nekoliko čudno, zakaj morajo oni učenci, ki so sposobni za tretji razred deške vadnice, učiti se dve leti, predno smejo stopiti na gimnazijo, onim pa, ki niso sposobni za tretji razred imenovane šole, zadostuje samo eno leto (pripravljavnica), da jih naredi zrele za gimnazijo, ali prav v tem obstoji bistroumnost novih navedb, da jih ne more navadni človek razumeti. Ako bi bile naše šole tako osnovane, kakor zahteva zdrava pamet kmetova, potem bi zgubile vso svojo kumštost.

Slovenski roditelji, ki nimate namena, da bi vaši sinovi šli na visoke šole, ki jih hočete vzeti na dom po nekaterih razredih srednjih šol, pošljite take sinove na realko, da si tam postavijo podlago za gospodarstvo, kupčijo, obrtnijo in druge stroke vsakdanjega življenja, da bomo imeli po slovenskih krajih slovenske trgovce, štacunarje, podjetnike, voditelje, da ne bo treba prepuščati najboljih mest tujcem, ki se potem nam posmehujejo. Nikjer ni rečeno, da mora biti Slovenec vedno le podlaga tujčevi peti, da mora vedno le raboto in tlako delati drugim, ki od naših žuljev živijo. Slovenski narod se mora postaviti na lastne noge, ako hoče z drugimi narodi napredovati. Dobra glava pa pridne roke dajo veljavo. Slovenci na noge!

Slovenske občine, ki bodo potrebovale zemljemerce zaradi razdeljenja občinskih pašnikov, opozarjemo na slovenska zemljemerca: mejnega grofa Antona Obizzi-ja za Mesnicami h št. 22, ki je letos volitve slovenskega velikega posestva tako izvrstno vodil, in na Antona Ersetti-ga na starem trgu h št. 7, ki se je celo v mestnem starešinstvu pripoznal za Slovenca. Ker vidimo, da nekateri goriški trgovci, odvetniki itd., ki živijo največ od slovenskega naroda, niso prijazni našim pravičnim narodnim zahtevam, zato obračajmo se rajši do naših ljudi, ki poznajo naš rod in imajo srce za nas.

Pretekli ponedeljek, 24. t. m., ob 10. uri bila je slovesna maša po ranjku grofa Ch a m b o r d u. Cerkev bila je črno preprežena, mrtvaški oder je kinčalo mnogo prelepih vencev. Sv. opravilo imel je stolni prošt dr. Valussi; po maši imel je profesor Alpi žalostni govor, ki je bil tedaj natisnen.

Pomoček zoper diphtheritis. Nekaj let otroke močno mori davica „diphtheritis“. V silii je človek iznajdljiv. Tudi zoper davico se je iznašlo in poskušalo mnogo zdravil. Nekateri silno hvalijo žveplo. Tudi podpisani je mnogim bolnikom priporočil žveplo zoper davico, in ozdravili so skoraj brez izjeme vsi, ki so je rabili.

Raba: žveplo se zmelje v prah, s tem se po trikrat, v posebno hudih primerljajih po štirikrat na dan potrese gnjiloba v grlo; prav uspešno je tudi z uris:om (ocetom) sprati grlo, predno se požveplja. To navadno v dveh dneh zatre bolezen. Poskušnja je lahka in neškodljiva. Bl. G.

Knez-nadžkof goriški Andrej dr. Gollmayr. Životopisne črtice. Spisal G. Raicevich, Dobrovčan, kapiteljski dekan prvostolne cerkve v Zadru. Tako zove se nova 31 stranij debela knjžica, ki je prišla teždnu v slovenskem in italijanskem jeziku na svitlo. Vsi častilci ranjcega nadškofa sežejo gotovo radi po tem spomeniku nepozabljivega vladike.

Za Koritniške pogorelce so dalje darovali gospodje: Nj. e. dež. glavar France grof Coronini 10 gl. — Ignacij Kovačič, dež. poslanec, 5 gl.; — Matija Jonko, dež. poslanec, 5 gl.; — Andrej Kocijančič, dež. poslanec, 3 gl.; — Al. Raf. Dr. Rojic, dež. poslanec, 5 gl.; — Rajmund Mohorčič, dež. poslanec, 3 gl.; Vkup 31 gl.
V Gorici, 27. sept. 1883. E. Klavžar.

V Tolminu je bilo 20. t. m. premijiranje konj, pri katerem se je pokazalo, da je tolminska dežela jako lepo napredovala glede živinoreje. Darila so dobili za kobile z žrebeti: Janez Lapanje s Ponikev 35 gl., Janez Mrak s Pečine 20 gl., Janez Kranjec z Lubinja 15 gl., Janez Šavli iz Tolminskega Loma srebrno svetinjo, Andrej Fon iz Smastij srebrno svetinjo, Jakob Maligoj s Kamna srebrno svetinjo; — za tri-in štiriletne breje kobile: Andrej Mašera iz Koborida 25 gl., Anton Gabersček s Svine 20 gl., Anton Sovdat iz Smastij 12 gl., Janez Leban iz Tolmina srebrno svetinjo, Janez Kanavec iz Iderskega srebrno svetinjo; za eno- in dveletne kobile: Janez Lapanje s Ponikev 15 gl., Anton Ručna s Svin 10 gl., Anton Kurinčič iz Iderskega 10 gl., Janez Gabersček z Volarij srebrno svetinjo. — 21. t. m. pa je bilo premijiranje konj v Gradiški, kjer je dobil darilo 10 gl. le en Slovenec, g. Franc Štrekelj iz Gorjanskega. Tolminci so več premij dobili, nego Furlani, in so v obče pokazali, da so pridni, napredovalni živinorejci.

Tomaž Kvrh iz Trente dobil je darilo 25 gl., ker je bil rešil iz Soče svojega tovariša. kakor je bilo o svojem času v „Soči“ (št. 28 od 13. julija t. l.) povedano. Prav tako!

Naše mogočnjake po deželi, ki so dobili od Boga um: in krepko dlan, da množijo svoje premoženje, prosimo, naj spoštujejo svoje brate reveže, drugače pojde njih imetje pod zlo. Tega nauka nismo mi iznašli; pisan je v bukvah, katere spoštuje cel svet, potrjen je v vesoljni zgodovini. Ne pišemo tega, da bi koga žalili, ampak da pokažemo našim možem, pri kom je treba premoženje zavarovati, da se ne izgubi.

Županstvo v Biljani je sklenilo v starašinstveni seji dne 18. t. m. (ktere sem se kot poslušalec udeležil), da je njegov uradni jezik slovenski in da bo od zdaj naprej samo v tem jeziku drugim uradom — tudi c. k. okrajnemu glavarstvu v Gradišči in c. k. okr. sodnji v Korminu — dopisovalo in odgovarjalo, tudi če bojo dopisi predstojnih oblastinj v drugem jeziku zloženi. Tako je prav. Slava starašinstvu, ki je ta važni sklep naredilo! — Naj bi še druga županstva v Brdih, ki spadajo pod isto c. k. okr. glavarstvo v Gradišči, enako postopala ter otrsela verige narodne sužnosti, ktere jim je obesila stara navađa. Stara šara v kot! Slovenski jezik naj nastopi svojo pravno pot! Ni se treba bati, da bo okr. glavarstvo slovenske dopise odbivalo, ko jih vendar sprejema od „Slov. jez.“ G—ski.

Iz Mirna se nam poroča: Dopis iz Gorice v 37. šte. „Soče“ o veteranskem „poveljniku“, ki je pri slovesnem sprevodu grofa Chamborda nekoga sunil, potrebuje nekoliko poprave. Oni veteran je gospoda najprej z lepa nagovarjal, naj bi se držal reda; še le ko je videl, da dotičnik kljubuje, dotaknil se ga je nekoliko nemilo. Omenjeni gospod pa ni bil Francoz, kakor meni „Sučin“ dopisnik, ampak v Gorici in „poveljniku“ dobro znan sensal ali mešetar, rojen v neki vasi v Furlaniji.

Tolminske tržane opozarjemo na dopis z Gradišča v številki 219. „Slov. Naroda“ od 25. t. m. ter jim priporočamo, naj ga pazljivo berejo. Pisal ga je in podpisal se je pod njem slavni naš pesnik in dika tolminske dežele, gospod Simon Gregorčič, vikar na Gradišči. Ako hočejo Tolminci pokazati se vredne takega moža, naj poslušajo njegovo besedo; ako hočejo pa svoj trg ogrditi pred celim svetom, naj tožijo „Sočo“ naprej, kakor so začeli. Njih nada, da izvejo vsled pravde ime pisatelja, ki je za časa letošnjih volitev v deželni zbor risal senčnato stran Tolmina (IN NE vseh Tolmincev), se ne izpolni, kajti naš urednik pozna svojo dolžnost in je pred sodnikom odločno izrekel, da pisatelja ne pové, ampak da prevzame odgovornost za to, kar je bilo pisano. Imenovali smo do zdaj 15 prič, imamo pa pripravljenih, ako bo treba, še drugih; počakali smo z njimi navlaš, da bomo videli, ali ne pride morebiti slavno občinsko starešinstvo tolminsko do drugega prepričanja. Ne bo se nam moglo očitati, da smo siliili s tožbo, ampak vsakdo moral bo priznati, da smo le prisiljeni izročili Tolmin italijanskim porotnikom v presojo, ako bomo

moral stvar nadaljevati. Krivo nas sodi, kdor misli, da nam je veselje zabavljati ali dražiti mirne ljudi; imamo resnega in važnega posla, ki nam ne pusti burk uganjati, kakor morebiti komu drugemu. Ako moramo na bolni nogi gnojno bulo prerezati, ne režemo radi tega, da bi se noga omazala, po kateri se gnoj cedi, ampak zato, ker po našem prepričanju se noga le tako ozdravi, da se gnoj odpravi, torej bula prereže. Premislite, tolminski tržani, vso stvar brez strasti, pa povejte nam, ali ne govorimo prav. Ako Vas pa kdo nagovarja, da je treba tožiti, odgovorite mu, naj toži najprej v svojem imenu, in da bote Vi potem sklepali opraviti, ko izveste, kakouec bo imela njegova pravda. Ako je namreč res, da je „Soča“ žalila vse Tolmince, je gotovo žalila tudi njega.

Delavsko podporno društvo pod pokroviteljstvom Nj. visokosti cesarjeviča Rudolfa v Trstu bode slavilo obletnico blagoslovljenja svoje zastave in okrašenje zastave s trakom ženskega oddelka (v zmišlu § 28. pravil) na ta le način:

Dne 30 septembra točno ob 9^{1/2} uri zjutraj zberò se družabniki in gostje drugih bratskih društev v cerkvi sv. Ja. opa kder bode slovesna peta MASA, pri kateri bo pel društveni mešani zbor, in se bode blagoslovil nov trak ženskega oddelka.

Popoludne ob 4^{1/2} uri bode velika slavnost in veselica v dvorani in na vrtu gostilne „Monte verde,“ (k zelenemu hribu) z izbranim sporedom.

Po končanju slavnosti in veselici bo prosta zabava, to je petje na vrtu, v dvorani pa ples. Dvorana in vrt bosta okrašena in krasno razsvitljena. Vstopnina se srečko vred 30 sold. Cisti dohodek veselice je namenjen pokojninskemu zalogu društva.

Drugi zvezek Avgusta Armina Lebana „Skladeb“ pride prihodnji mesec na svitlo. Zvezek le ta broječ nekaj mešanih, moških zborov in en samospjev bode stal 40 kr. „Na ogled“ se zvezki ne bodo pošiljali. Naročnino prejema urednik in založnik.

Janko Leban

učitelj v

Lokvi, Corgnale via Divača.

IZJAVA

Gospod dopisnik s Krasa v 74. št. „Edinosti“ meni, da sem pisal jaz dopis iz Povirja v 34. št. Vašega lista. Prosim, naj čislano uredništvo potrdi, da ga nisem.

V Zgoniku, 22. sept. 1883.

Luka Sila, učitelj.

Uredništvo rado potrjuje, da g. učitelj omenjenega dopisa ni pisal.

Naznanilo in priporočilo.

Visoko častitej duhovščini in slavnemu občinstvu sploh naznanjam, da sem po smrti svoje stare matere, gospě Frančiške Supeve-eve, prevzel njeno dobro znano

svečarijo,

katere bom vodil pod sedanjo firmo:

Fr. Šupevc.

Zahvaljujete se za ranjke izkazano zaupanje, priporočam se uljudno visoko častitej duhovščini in slavnemu občinstvu, da tudi mene blagovolje počastiti z mnogimi naročili, ker so ranjka stara mati toliko izgotovljenega blaga zapustila, da mi je mogoče takoj vsakej želji ustreci Zagotavljam pa tudi, da v prihodnje poleg dosedanje firme ostanejo tudi dosednji izkušeni in vestni delavci, dosedanje nizke cene, dosedanja točna in natančna potrežba in dosedanje — popolnem čisto in nepokvarjeno blago.

Z najodličnejšim spoštovanjem

Josip Bernard mlajši.

vnuk ranjke Fr. Supevc.

Vinske tlačivnice (preše)

najnovije sestave, potrebujejo malo prostora, tiskajo dvakrat hitreje ko prejšnje tiskavnice, se lahko gonijo, močne in trdne, v vseh velikostih za posameznike in za največe posestnike kot posebne vrednosti. Poroštvo, spričevala o 1000 že narejenih tiskavnicah. Načrti in ceniki po želji brezplačno in poštino

prosti. Grozdni mlini najnovije iznajdbe. Zgodnja naročila os nam všeč.

PH. MAYFARTH & Co. na Dunaji, II. Praterstrasse 66. Tovarna v Frankfurtu a. M.

Španska kupčija z vinom na debelo

VINADOR

v Hamburgu na Dunaji,

ki se peča v veliki meri z uvažanjem vseh inostranskih vin, rumov in žganin, sprejme pod ugodnimi pogoji

spesobne zastepnike

za razprodajo njenega blaga trgovcem in zasebnikom.

Le oni, ki imajo znanje z odvetniki in najboljša spričevala, naj pošljejo svoje ponudbe na dunajsko hišo.

Razpis.

Za šolsko leto 1883—84 je izprazen štipendij letnih 150 gl. avst. velj., katerega je ustanovil baron Heitor Ritter pl. Zahony v prid mladeniču, pripadajočemu goriški kronovini, ki se nameni kupčijskim ali tehnično-obrtnijskim študijem na kaki kupčijski akademiji ali v kakem politehničnem zavodu ali pa v kakem drugem posebnem višjem obrtnijskem zavodu, domačem ali zunanjem.

Mladeniči, ki menijo, da morejo prositi za omejnjeni štipendij, naj vložijo dotične prošnje pri tukajšnji kupčijski in obrtnijski zbornici do 15. oktobra t. l.

Prošnja mora biti podprta z naslednjimi spričevali:

1. se spričevalom, da je dotičnik vpisan v akademiji ali zavodu;
2. se spričevaloma dveh zadnjih semestrov, ali pa se spričevalom zrelosti;
3. z domovinskim listom in spričevalom o premoženjskih razmerah, izdanim od dotičnega županstva.

Štipendij se bo prejemal vsa leta, ko trpi dotični poduk, v dveh odplačilih plačljivih prvi mesec vsakega semestra proti pravilni pobotnici in dokazilu, da mladenič se uspešno bavi s študiji.

Kupčijska in obrtnijska zbornica v Gorici, 13. septembra 1883.

Predsednik
V. pl. RITTER.

Gotov pomoček.

Vsadko dobi plačilo hitro nazaj, ako bi ostal moj gotovi

ROBORANTUM (pomoček, da brada raste,)

brez uspeha. Ima tudi gotov uspeh proti pleši, izpadanju las, luskinasti glavi in osivljenju las. Uspeh je gotov po nekaterem drgnenju. Deluje hitro. Izvirne steklenice razposilja po 1 gl. 50 kr., steklenico za poskušnjo po 1 gl. 1. Grolich v Brnu. Zaloge: v Gorici: Cristofoletti, lekar; v Trstu: Pavel Rocca, lekar v mestni palači; v Ljubljani: Ed. Malve; v Zadru: N. Androvich.

Roborantium rabi se pogosto z uspehom tudi proti slabosti spomina in bolesti v glavi, kar se lahko dokaže se spričevali in zahvalami.

NB. V imenovanih zalogah dobi se tudi ustna karpaska voda Grolichova, gotova pomoč zoper vsakoršno bolenje zob, neobhodno potrebna, da se ohrani njih lepota, izvrstno sredstvo, da se ohranijo in čistijo zobje, usta in lesna, sestavljena iz zdravilnih korenin moravskih Karpat; prave steklenice po 60 kr.

Št. 652.

Razpis dražbe.

Po sklepu c. kr. pomnoženega okrajnega šolskega sveta zidalo se bode novi šolski hiši v Otaležu in Dreženci.

Za prvo so preudarjeni stroški 3993 gl. 12 kr. za drugo pa 3803 gl. 85 kr.

Ti deli bosti izročeni povzetnikom dne 18. oktobra t. l. po dražbi pri podpisnem uradu.

Dotična načrta, preudarka in pogoji so razpoloženi do dneva dražbe v tukajšnji uradnji.

C. K. OKR. ŠOLSKI SVET V TOMINU
dne 1. septembra 1883.